

Siturile paleontolrice din Valea Motrului (Mehedinți)

Florina Diaconu

Dintre toate zonele bogat fosilifere de pe teritoriul județului Mehedinți, ne vom opri la Valea Motrului, urmărind prezentarea importanței științifice a acestei arii naturale inclusă în mare parte în Geoparcul Platoul Mehedinți. Cercetarea științifică în această arie naturală protejată este unul din obiectivele importante ale Planului de management al Geoparcului Platoul Mehedinți, ce vizează acumularea de noi informații privind geodiversitatea și biodiversitatea ca instrumente de lucru în vederea atingerii obiectivelor acestuia.

Mediul natural și cercetarea paleontologică a Văii Motrului

Râul Motru prezintă un curs sinuos cu schimbări de direcție (NV-SE la Glogova, N-S la Meriș). Șchiopoiu (1982) în teza sa de doctorat „*Dealurile piemontane ale Coșuștei*” leagă această orientare de prezența în profunzime a unei falii ce a favorizat instalarea inițială a cursului Motrului. Râul Motru izvorăște din Masivul Vâlcan, are un parcurs de 134 km și un bazin hidrografic de 1895 km².

Din punct de vedere geologic, în urma cercetărilor întreprinse au fost separate depozite pontiene (6 mil. ani), dacian-romaniene (4-2,5 mil. ani) și cuaternare. Cunoașterea evoluției geologice a Văii Motrului trebuie privită în contextul cercetărilor înregistrate de-a lungul timpului, cu referire atât la depozitele sectorului respectiv, cât și la cele din sectoarele învecinate, adică la depozitele neogene din Oltenia. Geologii români care s-au ocupat de cercetarea în mod special a depozitelor pliocene și de fauna acestora au fost: Ștefănescu (1888, 1897) și Drăghiceanu (1882, 1883).

Primele determinări de floră pliocenă din Oltenia aparțin paleobotaniștilor Laurent & Marion (1898), care au determinat câteva plante din colecția trimisă de Ștefănescu renumitului paleobotanist, Saporta. Barbu (1933), publică prima lucrare de paleofloră din Pliocenul Olteniei, iar în teza sa de doctorat, intitulată „*Flora fosilă din Terțiarul Olteniei*”, Barbu (1954) sintetizează toate cercetările paleobotanice efectuate până atunci în Oltenia.

În anul 1976 Enache, în lucrarea sa de doctorat „*Geologia și hidrogeologia regiunii dintre Motru și Jiu cu privire specială asupra zăcămintelor de cărbuni*”, utilizează pentru prima dată termenul de Romanian pentru vârsta depozitelor din nord - vestul Olteniei și enunță ideea ritmicității sedimentării în depozitele de cărbuni din această zonă. Într-o lucrare ulterioară, același autor (Enache, 1976 a) aduce argumente privind limita dintre Pliocen și Pleistocen în Oltenia.

O activitate însemnată în vestul Olteniei a desfășurat Marinescu, care

elaborează (1978) teza de doctorat cu titlul „*Stratigrafia Neogenului superior din sectorul vestic al Bazinului Dacic*”, în care aprofundează problemele legate de stratigrafia și evoluția paleogeografică a faunei de moluște.

În depozitele sedimentare din Oltenia s-au găsit și resturi de schelete aparținând unor mamifere. Cu ocazia lucrărilor miniere din sectorul carbonifer Motru, deasupra stratului X de lignit a fost găsit un schelet de rinocer în depozite, pe care, pe baza asociației cu numeroase moluște fosile, Apostol & Enache (1979), le atribuie vârsta Romanian superior.

Lucrarea monografică „*Fauna de moluște a depozitelor cu cărbuni din Oltenia*”, sub semnătura a trei autori: Pană, Enache și Andreescu (1981) prezintă o importanță deosebită pentru cunoașterea macrofaunei din Pliocenul Olteniei.

Primele tentative de reconstituire a vegetației carbogeneratoare din Pliocenul Olteniei, bazate în principal pe date de macrofloră au fost realizate de Țicleanu et al. (1982). În anul 1992, în cadrul tezei sale de doctorat intitulată „*Studiul genetic al principalelor zăcăminte de cărbuni neogeni din România pe baza paleofitocenozelor caracteristice, cu privire specială la Oltenia*”, Țicleanu realizează și o revizuire completă a tuturor cercetărilor paleobotanice anterioare privind macroflora și vegetația daciană din Bazinul Dacic.

Cercetări recente concretizate în teza de doctorat „*Reconstituirea mediilor carbogeneratoare pliocene dintre Dunăre și Motru*” (Diaconu, 2008) a adus contribuții la cunoașterea faunei și florei mio-pliocene din sectorul Dunăre-Motru.

Patrimoniul paleontologic al Văii Motrului

În prezent, Valea Motrului pe teritoriul județului Mehedinți se suprapune în mare parte cu limita estică a Parcului Natural „Geoparcul Platoul Mehedinți”. Zonă de un farmec și un pitoresc deosebit, Geoparcul Platoul Mehedinți este cea mai nouă arie protejată a județului Mehedinți, înființată în martie 2004.

Patrimoniul paleontologic de pe Valea Motrului rezultat în urma cercetărilor geologice este constituit din resturi fosile de plante și animale. Prezența plantelor fosile în depozitele ponțiene din Geoparcul Platoul Mehedinți a fost semnalată pentru prima dată la Negoiești de Barbu (1954). Plante fosile sub formă de impresiuni foarte bine păstrate, mai ales pe argile de culoare roșie, coapte, numite porțelanite, au fost descoperite tot de același autor la Ploștina, Merișu, Zegujani, Roșița, Mătășari și Timișani. Tot la Negoiești în argile nisipoase cenușii se găsesc resturi de moluște care indică vârsta specifică a depozitelor ponțiene în care sunt captive.

Situl Negoiești se află la aproximativ 60 km sud de Drobeta Turnu Severin (Mehedinți), pe malul drept al râului Motru. În marnele vinete compacte de pe Valea

Leurdişului ce aparţin Pontianului inferior se găsesc impresiuni de plante (*Fagus* sp.) şi moluşte fosile: *Paradacna abichi* (R. Höernes), *P. okrugici* (R. Höernes), *Dreissena rimestiensis* (Fontanes), *D. rostriformis* (Deshayes), *Valenciennius annulatus* Rousseau.

Un afloriment descoperit întâmplător la Crăguieşti a dus la identificarea unor depozite cu floră şi faună Pontian inferior. Prezenţa speciilor de moluşte fosile ne indică vârsta Pontian inferior a acestei alternanţe de argile cenuşii şi marne vineţii.

Flora pontiană din situl Crăguieşti este reprezentată (Diaconu, 2007) prin următorii taxoni: *Liquidambar europaea* Al. Braun, *Betula insignis* Gaudin, *Fagus silesiaca* Walther & Zastawniak şi *Alnus* sp. Fauna de moluşte din acelaşi sit cuprinde: *Paradacna abichi* (R. Höernes), *P. okrugici* (Brusina), *Limnocardium subsquamulosum* Andrussow, *Tauricardium petersi nasirica* Ebersin, *Tauricardium baraci* (Brusina), *Limonocardium olteniae*, *Caladacna steindachneri* (Brusina), *Pseudocatillus pseudocatillus* (Barbot de Marny), *Dreissena rostriformis* (Deshayes), *Valenciennius annulatus* Rousseau.

Depozitele daciene ocupă o suprafaţă destul de mare în Bazinul Dacic, au o faună deosebită şi conţin importante zăcăminte de cărbuni, fapt remarcat de mulţi cercetători. Între Dunăre şi Motru, aflorimentele daciene sunt mult mai rare în raport cu cele pontiene. Asociaţia faunistică semnalată în depozitele daciene, arată o îndulcire destul de accentuată, dovedită prin apariţia unor unionide (*Jaskoa sturdzae*) şi viviparide precursoare a celor din Romanian şi diminuarea frecvenţei unor specii de limnocardiide de talie mare (*Stylodacna*, *Pachyprionopleura*, *Zamphiridacna*) şi congerii.

Fosilele de mastodon sunt rare în Vestul Bazinului Dacic, inclusiv în Mehedinţi. De aceea fragmentul de molar descoperit în nisipurile daciene de la Hurduceşti, pe Valea Huşniţa, afluent al râului Motru, este valoros pentru cunoaşterea şi reconstituirea mediilor în care au trăit aceste aceste vieţuitoare (Codrea & Diaconu, 2010).

Depozitele romaniene s-au sedimentat într-un mediu lacustru, perfect îndulcit, în care alternau intervale cu acumulări de material detritic (nisipuri, uneori pietrişuri) cu intervale în care s-au dezvoltat mlaştini carbogeneratoare. Conţinutul fosilifer al nisipurilor bazale este bogat şi variat, cunoscut mai ales din punctele clasice cum sunt cele de la Argetoaia, Buiceşti, Brezniţa-Motru, Giurgeşti, Pietrele Roşii şi partea superioară a carierei Husnicioara, predominând numeric: *Pristinunio pristinus* Bielz, *P. davilai* (Porumbaru), *Rugunio condai* (Porumbaru), *Rytia brandzae* Sabba *Viviparus* sp., specii care atestă vârsta Romanian.

La Covrigi (Gorj), fostă localitate a judeţului Mehedinţi, depozitele de pe Valea Pocşii sunt bogat fosilifere în resturi de moluşte de apă dulce cu corespondenţi actuali: *Viviparus*, *Unionide*, etc. Din acest sit, în colecţia de

paleontologie a Muzeului Regiunii Porților de Fier se găsesc: *Pristinunio davilai* (Porumbaru), *Viviparus bifarcinatus* Bielz, *V. turgidus pilari* Brusina, *V. Craiovensis* Tournouër.

Situl Buicești se află pe teritoriul comunei Butoiești, sat Buicești, județul Mehedinți, la locul numit „Râpa cu scoici”. Primele cercetări referitoare la acest sit sunt realizate de Pătruțoiu et al. (1998). Nivelul fosilifer se caracterizează prin număr de specii redus, dar foarte bogat în indivizi. Predomină *Pristinunio*, la care se adaugă exemplare de *Rytia*, rare de *Cyclopotomida* și foarte rare de *Viviparus*. Multe exemplare de unionide au ambele valve și mușchiul aductor fosilizat. Acesta ar putea fi o bază de plecare pentru studii genetice.

Un afloriment cu faună romaniană, asemănătoare cu cea din renumita rezervație paleontologică Bucovăț (Dolj), este cel de pe versantul stâng al pârâului Breznița de Motru, în dreptul localității cu același nume, chiar în culmea „Dealului cu Melci”, unde se găsește un nivel fosilifer bogat în special în gastropode *Pristinunio pristinus* (Bielz), *P. davilai* (Porumbaru), *Viviparus bifarcinatus stricturatus* (Neumayr) și *V. mammatus* (Sabba) (Diaconu, 2002). În localitatea Lupșa de Sus (Mehedinți), nivelul cu „unionizi sculptați” aflorează deasupra stratului XII ca în zona Horăști din bazinul Motru.

Concluzii

În concluzie, siturile fosilifere cunoscute sau recent descoperite din bazinul hidrografic al râului Motru aparțin intervalul Pontian - Romanian, în care predomină în general o faună de moluște. Studiul asociațiilor fosile caracteristice fiecărui interval stratigrafic a permis formularea unor concluzii privind limitele etajului Dacian în sectorul cercetat. Stabilirea limitelor între depozitele aferente intervalului Pontian - Romanian a fost una din problemele care au preocupat mulți cercetători care au studiat în regiunea din vestul Olteniei, inclusiv în sectorul Dunăre - Motru.

Valorificarea patrimoniului paleontologic din Valea Motrului poate fi cultural-educativă, dar și turistică. Cercetările au o deosebită importanță privind stratigrafia, paleoecologia și paleogeografia zonei, iar din punct de vedere muzeistic poate fi îmbogățită colecția de paleontologie a Muzeului Regiunii Porților de Fier, care deține deja o parte din fosilele colectate din zonă. În acest sens prezentarea unor zone deosebite, cum este Valea Motrului, are drept scop conștientizarea asupra valorilor naturale existente în această arie, un adevărat patrimoniu paleontologic mehedințean.

Din punct de vedere turistic, includerea parțială a Văii Motrului într-un parc natural recomandă organizarea unor excursii tematice cu scopul de a îmbina interesul științific cu cel de delectare, constituind cadrul optim de formare a unei atitudini corecte față de natură. Aceste excursii tematice vor avea rolul de conștientizare a opiniei publice din cadrul comunităților locale privind conservarea

patrimoniului natural din arealul Geoparcului Platoul Mehedinți.

Bibliografie

- Apostol L. & Enache C., 1979: *Étude de l'espèce Dicerorhinus megarhinus (de Christol) du Bassin carbonifère de Motru (Roumanie)*, Travaux du Muséum d'Histoire Naturelle "Grigore Antipa", Vol. XX, (37 fig., 3 tab.), 533-546, București.
- Barbu I. Z., 1933: *Flora fosilă de la Timișani, jud. Gorj*, Notationes Biologicae, vol. I, nr. 2 p. 37-52, București.
- Barbu I. Z., 1954: *Flora fosilă din Terțiarul Olteniei*. Anuarul Comitetului Geologic, Vol. XXVII, p. 1-101, București.
- Codrea V. & Diaconu F., 2010: *Borson's Mastodon (Mammuth borsoni) find in Hurducesti, Mehedinti District*, Drobeta, Științele Naturii, vol. XX, Editura Universitaria Craiova, p. 7-12, Drobeta Turnu Severin.
- Diaconu F., 2002: *Observații recente în punctele fosilifere pliocene dintre Dunăre și Motru*, Drobeta, vol. XI-XII, p.199-207, Editura Radical, Drobeta Turnu Severin.
- Diaconu F., 2007: *The floristic repertory of the mio-pliocene microfloras from Danube - Motru sector (Mehedinți District)*, Oltenia. Studii și Comunicări, Științele naturii, vol. XXIII, p. 191-196, Editura Muzeului Olteniei, Craiova.
- Diaconu F., 2008: *Reconstituirea mediilor carbogeneratoare pliocene dintre Dunăre și Motru*, Editura Universitaria Craiova, 321 pp., Drobeta Turnu Severin.
- Drăghiceanu M., 1882: *Harta geologică a județului Mehedinți* (F. Koke), Wien.
- Drăghiceanu M., 1883: *Avuția minerală a județului Mehedinți*, Buletinul Societății Române, Geografie, Sem. I, p. 55, București.
- Enache C., 1976: *Geologia și hidrogeologia regiunii dintre Motru și Jiu cu privire specială asupra zăcămintelor de cărbuni*, Teză de doctorat, Universitatea din București.
- Enache C., 1976 a: *Limita Pliocen-Pleistocen în Oltenia*, Buletin Informativ, Inginerie Tehnologică și Proiectări Miniere pentru Lignit, Craiova.
- Laurent L. & Marion A., 1898: *Examen d'une collection de végétaux fossiles de Roumanie*, Analele Muzeului Geologic, Paleontologie II, București.
- Marinescu Fl., 1978: *Stratigrafia neogenului superior din sectorul vestic al Bazinului Dacic*, Editura Academiei R.S.R. București.
- Până I., Enache C., Andreescu I., 1981: *Fauna de moluște a depozitelor cu ligniți din Oltenia*, Institutul de Cercetări, Inginerie Tehnologică și Proiectări Miniere pentru Lignit, Craiova.
- Pătruțoiu I., Stamate Fl., Meilescu C., 1998: *Fauna romanian medie de la Buicești (Mehedinți)*, Studii și cercetări, Științele Naturii, Vol. 4, p. 73-86, Bistrița Năsăud.

Șchiopoiu A., 1982: *Dealurile piemontane ale Coșuștei*, Editura Scrisul Românesc, 176 pp., Craiova.

Ștefănescu Sabba, 1888: *Memoriu relativ la geologia județului Mehedinți*, Analele Biroului Geologic (1882-1883), 3, p. 150-315, București.

Ștefănescu Sabba, 1897: *Etude sur les terrains tertiaires de Roumanie - Contribution a l'étude stratigraphique*, Teză de doctorat, Lille.

Țicleanu N., Huică I., Țicleanu M., 1982: *Contributions à la connaissance de la flore pliocène de la Roumanie. La flore daciene de Dedovița (District de Mehedinți)*, Dări de Seamă, Institutul Geologic, Geofizică Vol. LXVI (1979), p. 127-143, București.

Țicleanu N., 1992: *Studiul genetic al principalelor zăcăminte de cărbuni neogeni din România pe baza paleofitocenozelor caracteristice, cu privire specială la Oltenia*, Teză de doctorat, Universitatea din București.